

Dragomir Ciobanu

VALORI ȘI TRADIȚII

Momente din universul spiritual al Jimbolției

ART PRESS
TIMIȘOARA
2018

Fotografii digitale:

Vasile POP

SOLTESZ Teophil

Tehnoredactare:

Radu KOPANY

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
CIOBANU, DRAGOMIR

Valori și tradiții : momente den universul spiritual al orașului Jimbolia : contribuții monografice / Dragomir Ciobanu. - Ed. a 2-a, rev. și adăug.. - Timișoara : Artpress, 2018

Conține bibliografie

ISBN 978-973-108-828-0

E. Biserici, case de rugăciune, case memoriale, muzee, monumente, statui, plăci memoriale, cruci de drum și cimitire

În acest subcapitol vom face referiri la instituții și elemente care compun patrimoniul cultural mobil și imobil, altele decât cele la care ne-am referit pe parcursul lucrării, încercând să demonstrăm particularitățile acestei moșteniri, specificul determinat de orizontul multicultural și multiethnic al Jimboliei. Majoritatea celor care s-au preocupat de studierea aspectului arhitectonic al localității au menționat că majoritatea construcțiilor sunt de tip țărănesc (casele mai vechi erau construite din pământ băut și orientate paralel față de curte, iar cele mai noi din cărămidă arsă și sunt așezate transversal față de aceasta).

Primele blocuri de locuințe au apărut în peisajul urban abia în anul 1959. Vilele sunt de dată mai recentă, multe au fost construite în perioada postdecembristă. Cele mai vechi edificii sunt lăcașurile de cult.

a. Biseririci și case de rugăciune

Culte au avut întotdeauna o legătură strânsă cu cultura, fie ea la nivel național sau local, tradițiile și obiceiurile unei comunități ori ale unui grup etnic s-au păstrat și transmis de la o generație la alta de credincioși.

Biserica parohială romano-catolică a fost construită în anul 1766, în stil neoroman, și dată în folosință celor 400 de familii de coloniști sosiți aici, împreună cu preotul Johann Franz Sebastian Anton Blencker, în ziua de 11 iunie. După un secol, biserica a devenit neîncăpătoare pentru comunitatea religioasă pe care o servea, a fost renovată (în 31 mai 1870 a fost sfințită din nou).

Foto 15. 1. Cea mai veche biserică de pe teritoriul orașului.

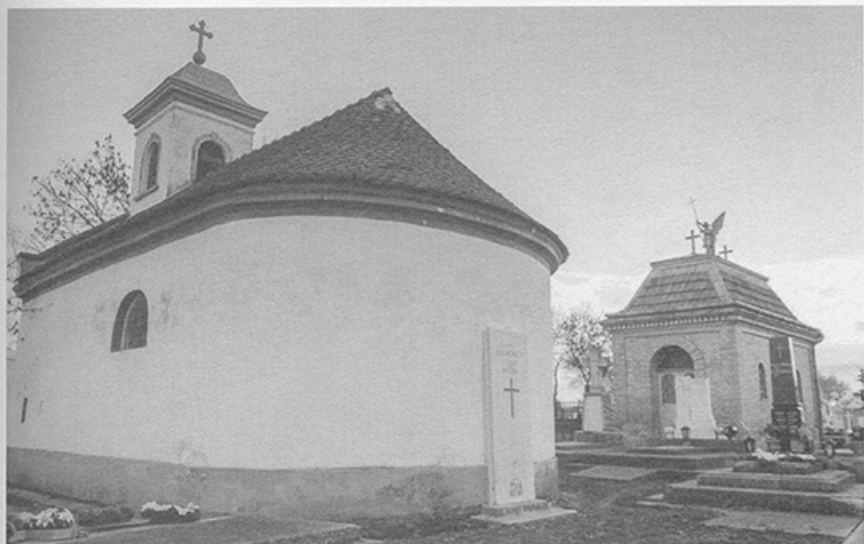

Foto 15. 2. Capela veche din cimitir.

Foto 15.3. Capela familiei nobiliare Csekonics de la Castelul Csító, situată la sud de Jimbolia, demolată în anii treizeci.

Secolul XX i-a adus noi schimbări: turnul a fost înălțat la 53,5 m de la 39 de m (1911); i s-au renovat picturile și frescele interioare de către pictorii Ulrich Geza și Paul Schnur; orga Weller a fost înlocuită cu una Wegenstein (1929); s-a introdus iluminatul electric (1917); au fost procurate 4 clopote noi (1924) în locul celor confiscate în Primul Război Mondial. Începând din anul 1966, la intervale de circa zece ani s-au efectuat reparații exterioare și în interior. La aniversarea a 250 de ani de la venirea șvabilor (2016), edificiul sacru a fost reparat și zugrăvit cu fonduri de la donatori și de la bugetul local. Este cea mai veche construcție de pe teritoriul orașului. Biserica poartă numele Sf. Vendelin și are hramul (Kirchweih-ul) în luna octombrie.

În ultimii ani, parohia romano-catholică îl are ca preot pe Sfinția-Sa dr. Davor Lucacela care oficiază serviciile religioase ale credincioșilor catolici din Jimbolia.

Biserica romano-catolică din cartierul Futok a fost construită între anii 1928-1929 după proiectul arhitectului Hans Jänner, pe cheltuiala foștilor proprietari ai Fabricii „Bohn”, act înscrispționat pe placa fixată pe zidul de la intrarea în biserică. Este o construcție în stil gotic, realizată din cărămizi și țigle produse de foșta fabrică, ceea ce îi conferă o notă specifică de autenticitate locală. Deși nu are picturi murale, aici se află una dintre monumentalele picturi cu caracter religios ale lui Stefan Jäger „Învingerea lui Lucifer de către Sfântul Arhanghel Mihail”. Are trei clopote și un armoniu cu pedale. Hramul acesteia este la 29 septembrie.

Până după cel de al Doilea Război Mondial, cultul romano-catolic era majoritar în Jimbolia. Ortodoxismul s-a dezvoltat ca urmare a modificărilor demografice ce au avut loc în ultima jumătate de secol.

Biserica ortodoxă este o construcție mai nouă. Piatra de temelie a fost pusă în anul 1933, iar sfințirea a avut loc după nouă ani, cu prilejul *Praznicului Bunei Vestiri* din anul 1942. Edificiul, în stil bizantin, a fost înălțat după proiectul arhitectului ViCTOR Vlad din Timișoara. Pictura murală a fost executată de plasticianul ieșean Vasile Hudici între anii 1938-1941, iar iconostasul, tronurile și mobilierul interior au fost sculptate de Ioan Antonescu (tot din Iași). Biserica are trei clopote, pe fiecare este înscrispționat numele donatorului. În ultimii ani, la acest lăcaș s-au făcut renovări și reparații importante (acoperiș, restaurarea picturilor interioare, încălzire, ușa de la intrare, precum și dotări specifice în exterior).

Foto 17.1. În fotografia de mai sus vă prezentăm Biserica ortodoxă sfințită în anul 1942 și a doua casă parohială construită recent.

Parohia este slujită de doi preoți (Petru Alexa și Grigore Marița) care se bucură de respectul cuvenit și sprijinul autorităților locale. În ultimul deceniu s-a dat în folosință o nouă casă parohială situată în curtea bisericii, cu ieșire în Str. Gheorghe Doja, și un magazin în care se comercializează obiecte de cult, situat în apropiere de vechea casă parohială. De câțiva ani Biserica prăznuiește al doilea hram la 15 august (*Adormirea Maicii Domnului*).

Majoritatea populației orașului aparține cultului creștin ortodox.

Foto 17.2. Capela nouă din cimitirul orașului.

b. Casa memorială „Stefan Jäger”

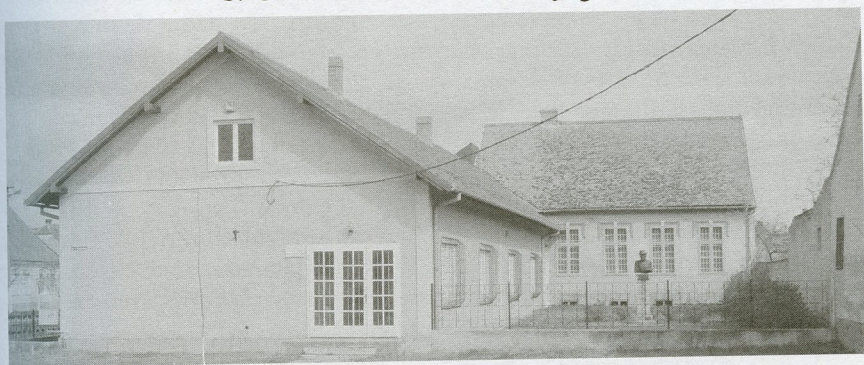

Foto 23. Casa memorială „Stefan Jäger”

Această instituție este situată în Str. Tudor Vladimirescu, nr. 102. Ideea înființării Casei memoriale a pornit de la un grup de intelectuali, între care prof. Hans Karl Gross, prof. Hans Bräuner și prof. Hans Schulz. Inaugurarea a avut loc în data de 31 mai 1969, eveniment la care au luat parte și personalități din Timișoara. Noua instituție apărută în peisajul cultural jimbolian avea un spațiu limitat la două încăperi: un hol și fostul atelier în care a lucrat pictorul.

La început, custodia a fost încredințată profesorilor Karl Hans Gross și Hans Schulz. După câțiva ani s-a considerat că această activitate trebuie prestată de cineva care să fie plătit. Pe funcția de responsabil al Casei memoriale a fost angajată Anna Huniar.

În anul 1977, la centenarul nașerii pictorului, s-a organizat prima expoziție cu lucrări din colecții particulare. S-a tipărit chiar și un pliant jubiliar. Casa memorială a fost subordonată *Casei de cultură* a orașului până după Revoluție. Custodia obiectelor expuse a fost încredințată din nou profesorului Hans Schulz, care a îndeplinit această funcție cu patos și dăruire timp de aproape trei decenii. Până în anul 1989, printre picturile expuse s-a aflat și celebrul triptic „*Venirea șvabilor în Banat*”, proprietatea Muzeului din Timișoara.

După Revoluție, un grup de bănățeni plecați în Germania au insistat pe lângă autoritățile din noua lor patrie să sprijine material construirea unui nou edificiu pentru casa memorială. Ideea a fost acceptată și de Consiliul local din Jimbolia care a aprobat cheltuirea a 77 de milioane de lei din bugetul Primăriei. Proiectul noii clădiri a fost coordonat de Peter Krier (președintele Organizației șvabilor bănățeni din Germania) și finanțat de *Ministerul Muncii și Problemelor Sociale din Bavaria* (60.000 DM). Astfel, în data de 4 aprilie 1996, s-a inaugurat noul local, cel vechi (adică atelierul pictorului) a fost reparat, aflându-se lângă noua construcție.